

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลสุคีริน
อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส

คำนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสิ่งสะท้อนถึงภูมิปัญญาของตนเองที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความรู้ที่จะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่ดีให้แกตนเองและสังคมต่อไป ศิลปะ ทัศนกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในท้องถิ่น แต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามความเชื่อ ลักษณะที่ตั้งภูมิประเทศและวิถีการดำรงชีวิต เชื้อชาติ ภาษา แต่สิ่งสำคัญของการสร้างสรรค์ ศิลปะ วัฒนธรรมนั้นเป็นไปเพื่อการยกระดับความเป็นอยู่ของคนเราทั้งสิ้น

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นฐานข้อมูลการดำเนินงานและการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามในเทศบาลตำบลสุคริณ ให้คงอยู่ในท้องถิ่น และสืบสานแก่คนรุ่นหลังต่อไป

เทศบาลตำบลสุคริณ

สารบัญ

เรื่อง

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ฐานข้อมูลปัญญาท้องถิ่น

- ด้านเกษตรกรรม
- ด้านหัตถกรรม
- ด้านการแพทย์ไทย
- ด้านศิลปกรรม
- ด้านอื่น (ด้านศาสนา,ด้านอาหาร)

หน้า

๑

๒ - ๗

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local Wisdom) หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถที่ผ่านกระบวนการคิดโดยใช้สติปัญญาของคนในท้องถิ่น มีการเรียนรู้และการถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งจนเกิดผลดีงาม มีคุณค่า มีประโยชน์สามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัย

ภูมิปัญญาท้องถิ่น แบ่งออกเป็น ๘ ด้าน

๑. ด้านเกษตรกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการกสิกรรม/การปศุสัตว์ /การประมง/การป่าไม้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นต้น

๒. ด้านหัตถกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ในงานฝีมือหรืองานช่างที่ทำด้วยมือและอุปกรณ์อย่างง่าย โดยไม่ใช้เครื่องจักรเป็นองค์ประกอบหลักในการผลิต เช่น จักสาน งานแกะหนังตะลุง งานทอผ้าด้วยมือ งานเย็บปักถักร้อย งานทำหัวโขน เป็นต้น

๓. ด้านอุตสาหกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานที่ใช้ทุน แรงงาน และเครื่องจักรเป็น องค์ประกอบหลักในการผลิต โดยมีเป้าหมายการผลิตสิ่งของเป็นจำนวนมากเพื่อการค้า และรวมถึงงานด้านบริการ เช่น การทำเครื่องเรือนจากไม้แปรรูป (โต๊ะ/ตู้) การแปรรูปสิ่งต่างๆ จากยางพารา

๔. ด้านการแพทย์ไทย คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสุขภาพแบบพื้นบ้าน เช่น การหัตถเวชกรรมไทย (การนวดไทย/การนวดประคบสมุนไพร) การใช้สมุนไพรในการรักษาโรค การผดุงครรภ์ พื้นบ้านโดยหมอตำแยชาวไทยมุสลิม (โต๊ะบีแด) เป็นต้น

๕ ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า, การสืบชะตาแม่น้ำ, การทำแนวปะการังเทียม, การอนุรักษ์ป่าชายเลน เป็นต้น

๖ ด้านศิลปกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะสาขาต่าง ๆ เช่น จิตรกรรม, ประติมากรรม, นาฏศิลป์, ดนตรี, ทัศนศิลป์, คีตศิลป์, การละเล่นพื้นบ้านและการนันทนาการ เช่น การขับร้อง เพลงอีแซว, ลำตัด, ลิเก, หมอลำ, โนรา เป็นต้น

๗ ด้านภาษาและวรรณกรรม คือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการใช้ภาษาทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน เช่น ภาษาโบราณ, ภาษาถิ่น, หนังสือ, ตำรา, ตำรับอาหาร, งานประพันธ์/บทประพันธ์ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง, เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน บทเพลงต่าง ๆ เป็นต้น

๘ ด้านอื่น ๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณี พิธีกรรม อาหารไทย อาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

ด้านเกษตรกรรม

ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	แหล่งการเรียนรู้ โครงการ ๑ อปท. ๑ สวนสมุนไพร เณลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	เทศบาลตำบลสุคริณ	
สถานที่	สวนสาธารณะเทศบาลตำบลสุคริณ อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ ใช้ในการติดต่อ	๐๙๓-๖๕๖๑๙๔	

ด้านกิจกรรม

ชื่อโครงการ/กิจกรรม	โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น กิจกรรมไม้หวายตีหมอน	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	งานพัฒนาชุมชน สำนักปลัดเทศบาล เทศบาลตำบลสุคริณ	
สถานที่	หมู่ที่ ๔ ตำบลสุคริณ อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ใช้ในการติดต่อ	๐๙๓-๖๕๖๑๙๔	

ด้านการแพทย์ไทย

ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	นวดรักษาราชสำนัก	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	นายสมชาย จันทรัตน์	
สถานที่	โรงพยาบาลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ ใช้ในการติดต่อ	๐๙๘-๖๓๕๒๗๙๔	

ด้านศิลปกรรม

ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	วงดนตรีไทย	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	นายจรัส พูลสวัสดิ์	
สถานที่	หมู่ที่ ๓ ตำบลสุคีริน อำเภอสุคีริน จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ ใช้ในการติดต่อ	๐๘๒-๘๓๓๕๒๙๑	

ด้านอื่นๆ (ด้านศาสนา)

ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	ปราชญ์ชาวบ้าน "ด้านพิธีกรรมทางศาสนา"	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	นายวิรัตน์ ทองบัว	
สถานที่	วัดสุคริณประชาราม หมู่ที่ ๔ ตำบลสุคริณ อำเภอสุคริณ จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ ใช้ในการติดต่อ	๐๙๘-๒๒๓๘๑๐๙	

ด้านอื่นๆ (ด้านอาหาร)

ชื่อโครงการ/ กิจกรรม	โครงการส่งเสริมการอนุรักษ์ศิลปะและภูมิปัญญาท้องถิ่น (การทำวุ้นกะทิ)	หมายเหตุ
ชื่อเจ้าของ	งานพัฒนาชุมชน สำนักปลัดเทศบาล	
สถานที่	หมู่ที่ ๔ ตำบลสุคีริน อำเภอสุดคิริน จังหวัดนราธิวาส	
เบอร์โทรศัพท์ที่ ใช้ในการติดต่อ	๐๗๓-๖๕๖๑๙๔	

บทสรุป

ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของการดำรงชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้เพราะว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นสรรพวิชาความรู้ที่ชุมชนใช้แก้ปัญหาหรือจรโลงชีวิตของเขาไม่ว่าจะเป็นความรู้ที่มีการสั่งสม มีการประยุกต์ใช้มายาวนานหรือชุมชนรับมาจากภายนอก ล้วนแต่เป็น ความรู้ที่ผ่านการพิสูจน์ว่าเข้ากันได้ กับวิถีชีวิตด้านอื่น ๆ ของชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังเป็นความรู้สาธารณะที่คนส่วนใหญ่สามารถนำไปใช้ได้ หากภูมิปัญญาท้องถิ่นจะสามารถดำรงอยู่ได้ยาวนาน จำเป็นต้องมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้จะต้องมีภูมิคุ้มกันทางปัญญาของตนเอง คือ การพัฒนาคนในชุมชนท้องถิ่นให้มีอิสรภาพทางการคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถวิเคราะห์ พัฒนาแบบใหม่ วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของภูมิปัญญาของตนเองและสิ่งที่นำเข้าจากภายนอก เพื่อเลือกประยุกต์ใช้อย่างชาญฉลาดและมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน น่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนท้องถิ่นอยู่รอดอย่างยั่งยืนทั้งปัจจุบันและอนาคต